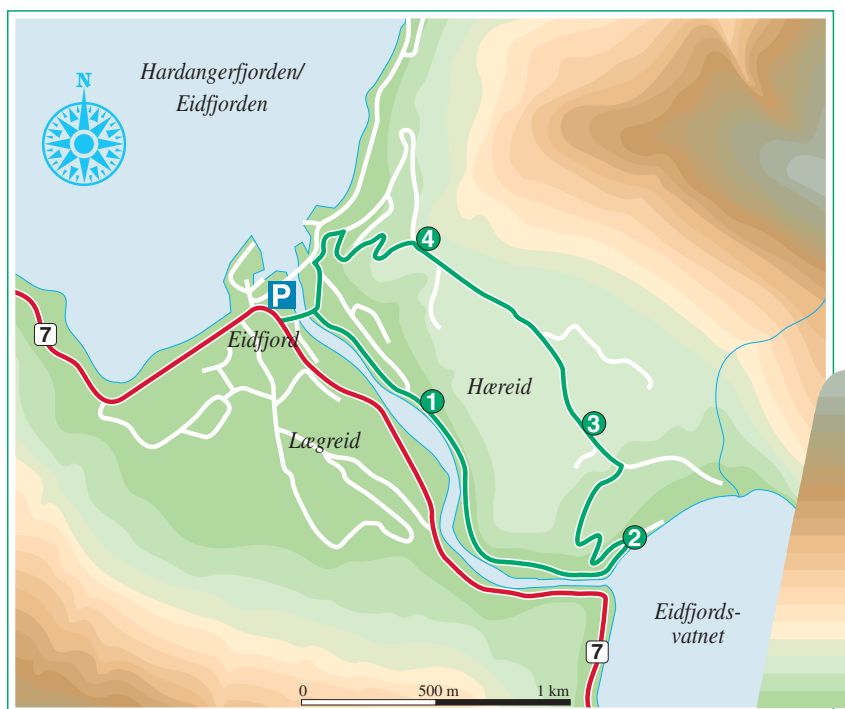

Ein flott tur over Hæreid, der ein finn det største forhistoriske gravfeltet i Hordaland. Oppe på terrasseflata, inne i den fine bjørkeskogen, ligg dei, haugane og røysane, einskildvis eller i tette klynger, store og små, runde og avlange – minst 350 i alt.

A beautiful walk over Hæreid, where you will find the largest pre-historic burial site in Hordaland. High on the terrace, in the beautiful birch wood they lie, the mounds and cairns, some by themselves, other huddled together as if for company, large and small, oval and round – count them, there are more than 350.

Eidfjord.

Eidfjord.

Foto: Fjellanger Widerøe A.s

Rute og ymse av interesse

Litt om landskapet:

Eidfjord, Hæreid og Læg Reid er namn som er lette å forstå: det høgareliggjande og lågareliggjande eidet ved fjorden. Fotturen skal ta oss over Hæreid, ein terrasse i landskapet., og det kan vera av interesse å få vita litt om korleis dette landskapet er forma til det vi ser i dag.

Det tok milliardar av år for dei geologiske prosessane å sveisa i hop den faste berggrunnen. Så tok det hundretals millionar år å forma dei store draga i landskapet av dette fundamentet. Den siste finpussen av landskapet og påstrøinga av grus og jord til å dyrka gras og korn i – ja det tok ikkje meir enn 10-12 000 år – berre som ein augneblink å rekna i den lange jordhistoria.

Route and places of interest

About the landscape:

Eidfjord, Hæreid and Læg Reid are names that are easy to understand once you know that Hær once meant high and Læg low. Eid is an isthmus or neck of land in the fjord. The walk takes you over Hæreid, a terrace in the landscape, and it may be interesting to know a little about how the landscape was formed into its present appearance.

It took billions of years for the geological processes to solidify the permanent bedrock and several hundred million years for the country side to achieve its basic form. The finishing touches – topsoil and gravel for vegetation to root in– took only 10 – 12,000 years, a mere blink of an eyelid in the longer perspective.

Hæreid er eit resultat av denne finpussen, dei siste 10-12 000 åra, omtala som «den store våren», etter den siste store istida. Dei første skjer og holmar i vest vart isfri for omlag 13 000 – 12 500 år sidan. Så kom ein periode med vekslande kjøleg og varmt verlag, der avsetningsmateriale/morener viser brefrontane.

I denne avsmeltingstida tok elvane etter kvart med seg dei finare delane av lausmaterialet etter isen, og sette det av der dei munna ut i hav og fjordar. Ved elveosane var det bygd opp vide, grunne øyrar langt utover. Heile fjordendar vart fylte opp. Då istyngda vart borte, tok fjellgunnen til å stiga, slik at dei gamle, flate øyrane etter kvart vart liggjande høgare. Elvane laut grava seg nye far til havs i lausmassane dei tidlegare hadde sett av.

Ved graving og avsetjing flytta elva seg over ein stor del av øyra og jamna til ei ny slette som ligg lågare og med ein bratt skrent opp til den gamle. Det kunne skje mange gongar etter kvart som landet løfta seg - heilt til elva fann ro i høgd med havsytta eller med ein hard fjellterskel ho måtte over. Slik vart det skapt det *terasselandskapet* Eidfjord og Hæreid er eit så godt eksempel på. (Kilde: *Kulturhistorisk Vegbok-Hordaland*).

Rute:

Terreng: Asfaltveg og traktorveg/sti
Tid: 1 – 1½ time
Parkering: Eidfjord sentrum

Frå Eidfjord sentrum går du brua over Eio og til høgare like over brua, eller du går over gangbrua mellom banken og Hydro/Texaco. Følg så elva fram til traktorvegen (1) og vidare langs elva til sandstranda ved Eidfjordvatnet (2). Denne sandstranda er truleg ei av dei lengste i Hordaland.

Her i frå gå du vidare opp Vassbakkane, oppover ei opprinneleg iskant-skråning, opp til platået og gjennom ei grind. Innover dette platået (3), inne i den fine bjørkeskogen er det store gravfeltet – minst 350 – haugar og røysar. Vi siterer frå *Kulturhistorisk Vegbok-Hordaland*:

”Dei fleste røysane er små, mellom 2 og 5 meter i tverrmål. Somme av dei kan era rydningsrøysar utan grav. Hæreidfeltet er lite granska. Berre 9 funn er kjende. Av desse kjem berre eitt frå arkeologisk utgraving. Funna spenner frå 500-talet til fram mot år 1000. Men vi kan vera nokså sikre på at somme av haugane inneheld eldre graver.

Vi kan undrast på kvifor nettopp Eidfjord har slike store gravfelt. Anten må gravskikken ha vore annleis her enn i andre bygder, slik at dei fleste vart hedra med haug eller røys, eller så har folkesetnaden vore svært stor. Granskarar har ikkje funne noko sikkert svar på dette.”

Etter gravfeltet og bjørkeskogen kjem du ut i dyrka kulturlandskap, gjennom eit klyngetun og på vanleg veg over Hæreidplatået - til nedstiginga (4) med fin utsikt over fjorden, og vidare ned til Eidfjord sentrum og utgangspunktet.

Hæreid is a result of that “blink”. The past 10 – 12,000 years, often spoken of as “The Great Spring”, succeeding the last great ice age. The first outcrops and islets of the west coast were free from ice around 13,000 – 12,500 years ago. Then came a period of climate changes, mild, cold, mild again and so forth. These can be easily documented by the sediments/basal moraine seen at the glacier mouths.

During this great thaw, the rivers carried the finer sediments from the ice masses with them, depositing it in the estuaries and fjords into which they flowed. Low, broad islands appeared wherever the rivers flowed out. The inner reaches of some fjords were completely filled. When the ice masses disappeared, the bed rock started to rise, taking the low lying islands with it. The rivers continued to flow, slowly eroding new courses to the sea down through the sediment they had previously deposited.

Through erosion and sedimentation, the rivers moved over large areas of the island, creating a new plateau lower lying and with a steep ascent up to the original. This happened many times as the land masses rose until the rivers finally settled down at sea level or met solid mountain rock that had to be defeated. This is how terraced landscapes that Eidfjord and Hæreid is such a perfect example of were created. (Source: *Kulturhistorisk Vegbok-Hordaland*).

The Route:

Terrain: Asphalt roads and tractor road /footpath
Time: 1 – 1½ hours
Parking: Eidfjord Centre

From Eidfjord Centre, cross the bridge over the river Eio and take the first right or cross the pedestrian bridge between the bank and the Hydro/Texaco petrol station. walk along the river towpath to the tractor road (1) and carry on along the river to the sandy beach at Eidfjordvatnet (2). The beach is probably one of the longest in Hordaland.

From here you walk up Vassbakkane, a cutting formed by a glacier and on up to the plateau and through a grind. walk on into the birch woods on the plateau (3), and there you will find the burial site – at last 350 – mounds and cairns. We quote from the *Kulturhistorisk Vegbok-Hordaland*:

”Most of the cairns are small, between 2 and 5 metres across. A few of them may simply be spare building materials, and not graves at all. The Hæreid site has not been fully investigated, and only 9 finds are catalogued of which only one was discovered by archaeological excavation. The finds date from around 500 AD and up to the year 1,000. One can however be sure that some of the mounds contain much older graves.

The question as to why Eidfjord has such a large burial site remains unanswered. It may be that burial rituals were different here than in other areas and that most people were honoured by a mound or cairn, or simply that more people settled here than in other areas. Researchers have not been able to find a definite reason.”

Having left the burial grounds and the birch wood, you continue through cultivated fields, through a copse and on by road over the Hæreid Plateau – to the descent (4) with nice views of the fjord and then carry on down to Eidfjord Centre to where you started out.

Hugs:

Grunneigarane har opna opp for turvegen, og alle som fylgjer veg og sti må forvalta denne invitasjonen på best mogeleg måte. Hugs og lat att grindar, ver var om dyr i marka, og far fint med naturen. Ver merksam på lokale reglar for bandtvang for hundar. Sjølv om fotturan er lagt godt tilrette og merka, kan det alltid vera noko som endrar seg, eller synest å mangla. Dei som har lagt turane tilrette, tar ikkje ansvar for skader eller anna som måtte skje under turen. Turen blir gjennomført på eige ansvar og risiko.

Remember:

The landowners have opened their land to visitors, and no-one using the roads or paths should abuse this invitation. Remember to close gates behind you, don't disturb or feed animals, and take care with nature. Dogs must be on a lead. Although the walks are well marked and prepared, things may change, or appear to be missing. Those responsible for laying out the walks do not accept any responsibility whatsoever for any injury or damage caused during any participation in any or all walks.

Lagt tilrette og utgitt av Hordaland fylkeskommune i samarbeid med Fylkesmannen i Hordaland, Landbruksavdelinga og Hordaland og Bergen Reiselivsråd.